

Prof. zw. dr hab. JANUSZ GILL. Nota biograficzna

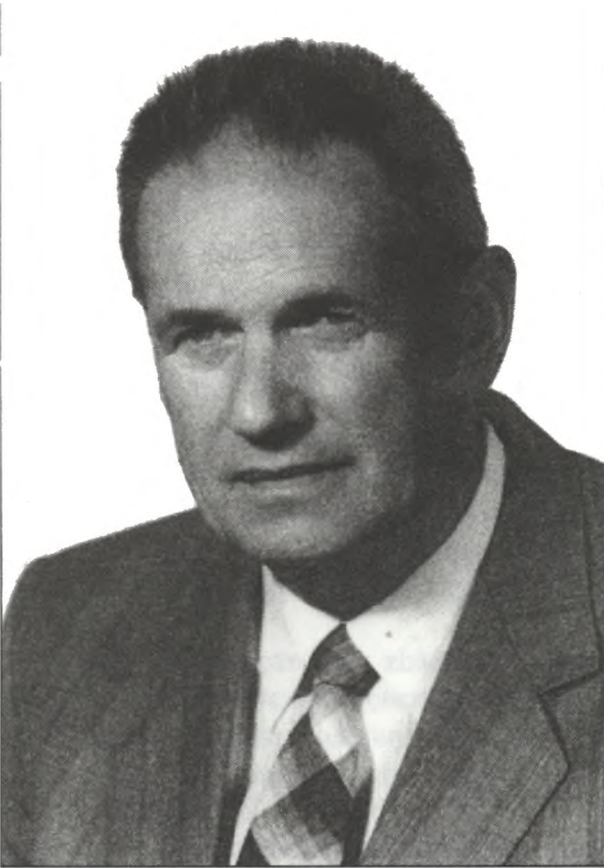
Urodził się 2 czerwca 1922 roku w Platerowie, we wschodniej Polsce. W latach 1937–39 był uczniem najstarszej szkoły w Polsce, Gimnazjum i Liceum im. St. Małachowskiego w Płocku. Maturę uzyskał w 1946 roku w Siedlcach i został przyjęty na Wydział Weterynaryjny Uniwersytetu Warszawskiego. Po ukończeniu II roku studiów, od 1 września 1948 roku rozpoczął pracę w tej Uczelni w Katedrze Fizjologii Zwierząt Wydziału Weterynaryjnego, jako zastępca asystenta. Dyplom lekarza weterynaryjnego uzyskał 27 grudnia 1951 roku.

Kolejno awansując, 1 stycznia 1956 roku został adiunktem. 16 listopada 1960 roku uzyskał stopień doktora weterynarii, już na Wydziale Weterynaryjnym SGGW, bowiem od 1 lutego 1952 roku Wydział ten został tu przeniesiony z Uniwersytetu Warszawskiego. Następnie 4 maja 1965 roku otrzymał w tej Uczelni stopień doktora habilitowanego, a od 1 października 1966 roku – etat docenta w Katedrze Fizjologii Zwierząt, Wydziału Weterynaryjnego.

Od 1 października 1967 roku podjął wykłady zleczone z fizjologii porównawczej zwierząt na Wydziale Biologii Uniwersytetu Warszawskiego, zaś od 1 grudnia 1968 roku został służbowo przeniesiony do Uniwersytetu Warszawskiego, na etat kierownika Zakładu Fizjologii Zwierząt (obecnie: Kręgowych). Tutaj 15 marca 1972 roku uzyskał stopień naukowy profesora nadzwyczajnego, zaś 9 czerwca 1989 roku – profesora zwyczajnego. Z dniem 1 października 1992 roku prof. Janusz Gill przeszedł na emeryturę, lecz nie przerwał pracy naukowej i działalności w towarzystwach naukowych.

Przez pełne 44 lata pracy, rozpoczętej w bardzo trudnych warunkach Warszawy popowstaniowej, był czynny jako dydaktyk, badacz i organizator życia wyższej uczelni, w rozmaitym zakresie, bowiem przeszedł wszystkie szczeble pracy dydaktycznej, organizacyjnej i naukowej. Poza ćwiczeniami, już w kwietniu 1955 roku podjął samodzielne wykłady z fizjologii zwierząt dla studentów kilku wydziałów SGGW. Prowadził je nieprzerwanie 37 lat.

W związku z różnymi zmianami – parokrotnie planował, organizował i wyposażał nowe lub remontowane placówki naukowe (UW, SGGW, Zoo). Za prace dydaktyczne i organizacyjne otrzymał wiele nagród rektorów: UW i SGGW, oraz zespołową nagrodę I stopnia Ministra Edukacji Narodo-

Profesor Janusz Gill

wej za organizację zespołu i współautorstwo pierwszego polskiego podręcznika fizjologii porównawczej zwierząt. Uzupelniając okresowe braki kadrowe wykładał fizjologię zwierząt w wyższych szkołach pedagogicznych: 3 lata w Siedlcach i 2 lata w Kielcach.

Działalność naukową prof. J. Gill rozpoczął, po organizacji Katedry, nad fizjologią trawienia u przeżuwaczy domowych. Dwie pierwsze jego prace ukazały się w 1954 roku. Natomiast już w marcu 1958 roku rozpoczęło pracę Laboratorium Fizjologiczne w Miejskim Ogrodzie Zoologicznym w Warszawie, zorganizowane w całości przez prof. J. Gilla, jako zaplecze badawcze Katedry. Była to pierwsza placówka naukowa w Zoo i od razu podjęła własną tematykę badawczą. Prof. Gill prowadził ją przez 5 lat. Najpierw zajmował się badaniem szybkości transportu treści pokarmowej u dzikich przeżuwaczy oraz kilkoma innymi zagadnieniami trawienia. Wyniki badań uzyskanych nad trawieniem u łosia były tematem jego rozprawy doktorskiej. Zaś prace nad fizjologią trawienia u psowatych były podstawą zrozumienia adaptacji przewodu pokarmowego do sposobów zdobywania pokarmu. Szczególnie interesujące wyniki uzyskał u wilka, w porównaniu z innymi mięsożercami.

Innym kierunkiem badawczym było zbadanie reakcji zwierząt nie udomowionych na środki narkotyczne, hormony egzogenne i na obciążanie organizmu egzogennym kwasem mlekowym. Wyniki tych prac wykazały, iż na zespół odpowiedzi zwierzęcia istotny wpływ wywiera historia jego gatunku. Gatunki przez pokolenia zaadaptowane do długotrwałej pracy fizycznej wytrzymują olbrzymie obciążenia kwasem mlekowym, zaś nie zaadaptowane – giną po kilku minutach. Przebadano przedstawicieli 19 gatunków ssaków. Rozprawa habilitacyjna z tego zakresu była wykonana na regulacji krążenia u zająca, jako zwierzęcia typu atletycznego. Wyniki tych priorytetowych badań zostały opublikowane w 20 pracach oryginalnych i 5 komunikatach.

W latach 1963–64 prof. J. Gill pracował w Instytucie Mleczarskim w Shinfield (Anglia) nad regulacją apetytu u bydła. Wyniki wykazały, iż jest to proces precyzyjnie regulowany.

Po przejściu do Zakładu Fizjologii Zwierząt Uniwersytetu Warszawskiego wiele wysiłku musiał włożyć w organizację zespołu i ustalenie kierunków badawczych, przydatnych także dla kształcenia magistrantów i doktorantów. Stąd powstała wielokierunkowość tematyczna. Zostały wznowione badania fizjologii pierwotniaków żwaczowych i endokrynologii niższych kręgowców i owadów. Jako nowe – podjęto badania fizjologii drobnych

gryzoni wolno żyjących, rytmów i cykli w metabolizmie konia, oraz regulacji mechanizmów immunologicznych u ptaków. Z zakresu powyższych zagadnień wykonano wiele dobrych prac. Prof. J. Gill uzyskał wiele dowodów na swoistość fizjologii konia wyścigowego, sportowego, klaczy-matki i źrebięcia.

Obok różnych zainteresowań prof. J. Gill przez 40 lat badał fizjologię żubra. Opublikował 20 prac i dalsze są w przygotowaniu. Wykazał w nich odmienność fizjologii żubra w porównaniu ze zwierzętami udomowionymi i jej swoistość, ogromnie niską odporność tego relikтового gatunku.

Ogółem prof. J. Gill jest autorem 93 prac oryginalnych, drukowanych w różnych czasopismach i około 120 innych publikacji, a także autorem, przeważnie nie publikowanych, około 170 recenzji doktorskich, habilitacyjnych, profesorskich, wydawniczych. Brał czynny udział w wielu kongresach w Europie i USA. Był promotorem 21 prac doktorskich i 130 magisterskich. Uhonorowany został Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i innymi odznaczeniami. Jest członkiem wielu towarzystw naukowych i organizacji, krajowych i zagranicznych.

Henryk Lach

Professor zw. dr hab. JANUSZ GILL

Janusz Gill was born on June 2, 1922 at Platerów, Eastern Poland. During 1937–39 he attended the oldest school in Poland, the Secondary School of St. Małachowski at Płock. In 1946 he graduated from secondary school in Siedlce. Then he studied at the Veterinary Faculty of the Warsaw University, from which he graduated in 1951 as veterinary surgeon. During his study as a student of the 3rd year he started to work as assistant in the Department of Animal Physiology, Veterinary Faculty, of the Warsaw University, in September 1948.

The degree of doctor of Veterinary Medicine he received in 1960, in the Warsaw Agricultural University where the Veterinary Faculty was transferred from the University of Warsaw, in February 1952. He held his habilitation colloquium in 1965 and a year later he was appointed assistant professor.

In 1967 he started to have lectures on comparative animal physiology at the Biological Faculty of the Warsaw University, and from 1. 12. 1968 he was appointed the head of the Department of Comparative Animal Physiology of the Warsaw University. In 1972 he was appointed extraordinary professor in natural sciences and in 1989 – ordinary professor. On October 1, 1992 he retired, but he did not stop his scientific activity.

For 44 years he put a lot of work of didactic, scientific and organizational nature. He had practical laboratory exercises on animal physiology for many students of several faculties. Since 1955 he started to conduct lectures on animal physiology which he presented steadily for 37 years.

For the didactic and organizational efforts he was awarded many times, by the rectors of both Universities and the didactic award of the Ministry of National Education for the preparation and publishing the first Polish handbook on comparative animal physiology. He also conducted lectures on animal physiology at the Pedagogical Universities – 3 years in Siedlce and 2 years in Kielce.

Janusz Gill began his scientific work on physiology of digestion in domestic ruminants. His two first papers were published in 1954. Soon he organized the Physiological Laboratory at the Warsaw Zoological Garden, as a first experimental laboratory at Zoo. He studied the rate of passage of foodstuffs in wild ruminants. His doctor thesis was based on the results

received in physiology of digestion in the elk. Similar problems, studied in carnivorous mammals gave many proves on the adaptation of the gut to the means of food wining.

Simultaneously he developed a second line of research, namely the influence of narcotic drugs, exogenous hormones and lactic acid on the blood pressure regulation in wild animals. He proved that the reaction of this system depends on the history of the species. The representatives of species adapted for many generations to long term physical work well endure big loads with exogenous lactic acid. Animals unadapted to heavy physical work – die after a few minutes of such load. His habilitation thesis was based on the results obtained in the blood pressure regulation in brown hare, as an example of the athletic animal. During his work at Warsaw Zoo he published 20 original papers and 5 congress communications.

In 1963–64 J. Gill worked at the National Institute for Research in Dairying in Shinfield (England). He proved that eating process in a cow is regulated very precisely.

In 1968, when he was appointed the head of the Department of Animal Physiology at Warsaw University he developed studies in the field of physiology of small free living rodents, chronobiology in metabolism of the horse, regulation of immunology in birds. There also were conducted the earlier problems: on physiology of rumen infusoria, endocrinology of lower vertebrates, insect physiology. Besides those problems Professor Gill studied physiology of the European bison, for 40 years. He published on this problem over 20 original papers. He proved the high specificity of metabolism in this very large animal, originated from remote ages.

The list of publications of Professor J. Gill comprises 93 experimental papers and over 120 other publications. He prepared also about 170 reviews and opinions of doctor and habilitation theses and of papers for publishing. He attended many scientific congresses in the Europe and USA. He conferred 21 doctor's degrees and 130 master's degrees. He was awarded with the Chevalier Cross of the Order of Poland's Revival and some other honors. He is a member of many scientific societies and organisations, in Poland and abroad.

Henryk Lach